

професійній науковій або викладацькій діяльності. Вони не попадають під правило конфіденційності.

3.Орієнтуючись на захист прав людини та збереження таємниці, консультант у певних випадках може не надавати інформацію про клієнта правоохоронним органам, якщо цим не порушуються права третіх осіб.

4.Конфіденційність обмежена правом консультанта на збереження власної гідності й безпеки своєї особистості.

5.Конфіденційність обмежена правами третіх осіб і громадськості.

Вимога конфіденційності може бути порушена за таких обставин

1.Необхідність госпіталізації клієнта.

2.Злочинні дії (наси́льство, розбещення, інцест тощо), чинені над неповнолітніми.

3.Участь клієнта й інших осіб у поширенні наркотиків та інших злочинних діяч.

4.Підвищений ризик для життя клієнта або інших людей.

З'ясувавши в процесі консультування, що клієнт представляє для когось серйозну загрозу, психолог зобов'язаний:

-вжити заходів для захисту потенційної жертви або жертв;

-проінформувати про небезпеку її саму (або її батьків та близьких);

-правоохоронні органи;

-психолог має повідомити клієнтові про свої наміри.

Список використаних джерел

1. Абрамова Г.С. Практическая психология: Учебник для высшей школы.– М., 2003. – 490 с.

2. Основи практичної психології / Під ред. Панка В.Г. – К., 2006. – 531 с.

ТЕМПЕРАМЕНТАЛЬНІ ОСОБЛИВОСТІ ІНДИВІДУАЛЬНОГО СТИЛЮ СПІЛКУВАННЯ МАЙБУТНІХ ЮРИСТІВ

Рева Олена Миколаївна, кандидат психологічних наук, доцент, доцент кафедри психології ННІПП НАВС
Ляцковська Каріна Володимирівна, студент магістратури ННІПП НАВС

В контексті психологічного забезпечення професійної діяльності працівників правоохоронних органів вагоме місце займає вивчення професійно важливих якостей співробітників ОВС. Серед провідних професійно значущих психологічних якостей юриста, крім високих рівнів соціалізації особистості, інтелектуального розвитку, емоційно-вольової стійкості чинне місце займає комунікативна компетентність особистості. Одним з її важливих компонентів є формування індивідуального стилю спілкування. Знання особливостей індивідуального стилю спілкування та оптимальне використання їх є запорукою успішного розв'язання завдань професійної діяльності.

Кожна людина має свій, цілісний стиль спілкування, що накладає цілком пізнаваний, характерний відбиток на її поведінку і спілкування в будь-яких ситуаціях та професійній діяльності. Він відбиває саме особливості спілкування людини, що характеризують її загальний підхід до побудови взаємодії з іншими людьми.

Концептуальні основи розробок проблеми індивідуального стилю спілкування пов'язані із працями В.С.Мерліна, Т.Є.Аргентової, С.В.Руденського, К.Левіна та інших вчених, які розглядали індивідуальний стиль спілкування як систему психологічних засобів і прийомів діяльності з урахуванням природних, індивідуальних і особистих характеристик. Індивідуальний стиль спілкування залежить від різних моментів — від індивідуально-типологічних особливостей особистості, від історії життя самої людини, від ставлення до інших людей, від того, яке спілкування

найбільш схвалюється в суспільстві, у якому вони живуть, від виду орієнтації професійної діяльності. [7, с.28]

Індивідуально-психологічні властивості особистості та їх розмаїття проглядаються в особливостях прояву темпераменту – в динаміці психічних станів, емоційності; в проявах характеру як сукупності стійких індивідуальних властивостей особистості, що проявляються в типових способах діяльності і спілкування; у здібностях, які є умовою успішного виконання тієї чи іншої діяльності та набуття знань, умінь, навичок і використання їх у праці. Психологічною характеристикою темпераменту являються не самі по собі властивості нервової систем чи їх поєднання, а типові особливості протікання психічних процесів, поведінки, спілкування, які дані властивості і породжують. [3, с.24]

Досліджуючи індивідуальний стиль спілкування представників соціономічної професії - юриспруденції, ми звертаємо увагу на особливості поєднання властивостей темпераменту, які закладені в основі структури спілкування та становлять передумови формування індивідуального стилю спілкування майбутніх юристів. Одна із задач нашої роботи полягала у дослідженні властивостей темпераменту як індивідуально-типологічної характеристики особистості, яка пов'язана з формуванням індивідуального стилю спілкування у юристів. Зокрема, за результатами емпіричного дослідження за методикою В.М.Русалова ми виявили, що у студентів-юристів за умови високої потреби у спілкуванні та встановленні нових контактів у 55% простежується висока соціальна ергічність, що характеризує потяг до лідерства, здійснюється швидке переключення з одного виду діяльності на інше, що являється високим показником пластичності. За високих показників пластичності та соціальної ергічності, у 65% юристів виражається середня комунікативна імпульсивність, яка перетинається з використанням мовленнєвих прийомів, та добре розвиненої мовнорухової системи у 60% опитуваних. Показники результатів шкали ергічності підтверджують, що всі досліджувані мають здатність довго і продуктивно займатися справою, при цьому зберігати продуктивність, ініціативу - у 50% опитуваних. При порівнянні низьких показників, було виявлено що 30% юристів мають низьку емоційність, що символізує впевненість та емоційну холодність до невдач.

Отже, у майбутніх юристів переважають такі властивості темпераменту, як: високі показники пластичності, соціальної ергічності, середні показники соціальної пластичності у 65%, соціального темпу у 60% та соціальної емоційності у 60%. З іншого боку, ми виявили, що при такій структурі темпераментальних властивостей домінуючим індивідуальним стилем спілкування є колегіальний стиль, що переважає у 70% опитуваних. Цей стиль спілкування характеризується низькою спрямованістю на завдання і високою спрямованістю на стосунки. Отже, у майбутніх юристів спостерігається тенденція до надбання кількості спілкування, встановлення нових контактів, де наявна висока соціальна пластичність. Такі результати підтверджують, що наявність набору певних темпераментальних особливостей (у 70%) сприяють кращому засвоєнню професійних навичок і відіграють вагомую роль у становленні індивідуального стилю спілкування. Таким чином, формування індивідуального стилю спілкування пов'язано із певними темпераментальними властивостями, а їх врахування під час набуття професійно орієнтованої освіти дозволить удосконалити індивідуальний стиль спілкування.

Список використаних джерел:

- 1.Ильин Е.П. Психология общения и межличностных отношений / Е.П. Ильин . – СПб.: Питер, 2009. – 576 с.
- 2.Каламаж Р. В. Проблемні аспекти формування індивідуального стилю діяльності майбутніх юристів. [Електронний ресурс], 2010. — Режим доступу до статті: www.VuzLib.com

3. Крупнов А.І. Психологічні прояви і структура темпераменту. Учеб. посібник / Крупнов А.І. - М.: вид. РУДН, 1992. - 80 с., С. 24-38.
4. Шкуратова І.П. Стилі общения. / Шкуратова І.П., Габдуліна Л.І. – Ростов-на-Дону, 2000. – 37 с., С. 13,15,19.
5. Буркова Л. В. Основи класифікації навчальних професійних задач у галузі соціономічних професій. [Електронний ресурс], 2009. — Режим доступу до статті.: <http://books.br.com.ua/themes/313/314>
6. Зеєр Э.Ф. Психология профессий: Учебное пособие для студентов вузов. — 2-е изд., перераб., доп./ Зеєр Э.Ф. — М.: Академический проект, 2003. — 336с., С. 67-89.
7. Мерлин В. С. Индивидуальный стиль общения [Текст] / Мерлин В. С. // Психологический журнал. – 1982. – Т. 3. №4. – С. 26–36.

ФУНКЦІЇ СПЕЦІАЛЬНОЇ ШКОЛИ ЩОДО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРАВ ДІТЕЙ З ОСОБЛИВИМИ ПОТРЕБАМИ

Єжова Тетяна Євгенівна, кандидат педагогічних наук, доцент кафедри соціальної педагогіки та корекційної освіти інституту психології та соціальної педагогіки Київського університету імені Бориса Грінченка

Формування правового суспільства та інтеграція України до європейського співтовариства неможливі без виваженої державної політики щодо захисту прав дітей, адже діти через недостатність для самостійного життя фізичного, розумового, психічного розвитку та життєвого досвіду потребують повсякденної допомоги дорослих, а на рівні державної влади й місцевого самоврядування – соціального захисту. Проблема забезпечення прав дітей є предметом юридичних (Ю. Безпалов, В. Боняк, Т. Тітова та ін.), соціологічних (О. Балакірєва, Т. Семігіна, Т. Демет'єв та ін.), філософських (А. Дорошенко, В. Кремень, В. Огнев'юк та ін.), психологічних (І. Бех, І. Кон, Т. Цюман та ін.), педагогічних (О. Безпалько, І. Зверєва, Г. Лактіонова, Ж. Петрович та ін.) досліджень. Серед численних проблем дитинства особливої гостроти набувають проблеми дітей з інвалідністю.

В Україні станом на 1 січня 2010 року проживало 157 474 дитини з особливими потребами [2, с. 134]. Забезпечення прав таких дітей вимагає від держави створення спеціальних умов, які сприятимуть їх інтеграції в повноцінне суспільне життя.

Права дітей з особливими потребами регулюються Конституцією України, Законами України «Про основи соціальної захищеності інвалідів в Україні», «Про реабілітацію інвалідів в Україні», «Про охорону дитинства» тощо, міжнародними документами, які ратифікувала Україна. Проте, незважаючи на велику кількість нормативно-правових актів, спрямованих на вирішення проблем дітей з інвалідністю, на сьогоднішній день в Україні залишається чимало проблем у сфері забезпечення належного життя цієї категорії громадян. Так, реаліями сьогодення є дефіцит спілкування і соціальна ізоляція інвалідів, мовний бар'єр, порушення прав на одержання освіти, недостатня доступність громадських і транспортних об'єктів та інформаційних засобів [1, с. 92-94, 158-178]. Все це порушує психічне здоров'я дитини, уповільнює її загальний розвиток та соціалізацію.

Діяльність щодо забезпечення прав дітей здійснюється Уповноваженим Президентом України з прав дитини, Уповноваженим Верховної Ради України з прав людини, органами опіки та піклування, органами і службами у справах дітей, органами управління освітою, навчальними закладами, установами охорони здоров'я, соціокультурної сфери, громадськими організаціями. Значиме місце в захисті прав дітей посідає сім'я. Важливим елементом системи забезпечення прав дітей є школа, яка традиційно розглядається як інститут соціалізації дитини. Ще більшого значення має школа в житті дітей з особливими потребами, адже 10-13 років свого життя ці діти проводять у школі, від'їжджаючи додому лише на канікули. Однією